

Beginnend *Bijbellezen*

Het verhaal van de Bijbel op eenvoudige manier verteld

12. Abraham en Ismaël

Lezen: Genesis 16 en 17

We moeten nu eerst weer even een stukje terug in de tijd. In de vorige les is de naam Ismaël enkele keren genoemd. We hebben toen alleen gezegd dat hij de eerste zoon van Abraham was. Maar hoe zit dat dan precies?

In les 10 zagen we dat God een verbond met Abraham sloot. Dit was zo indrukwekkend, en Gods beloften waren zo groot, dat Abraham er veel over zal hebben nagedacht. Het kan haast niet anders, dan dat hij er met zijn vrouw Sara over sprak. Ook zij dacht na over hoe zij een zoon van Abraham zou hebben. Want ondanks hun jarenlange huwelijk waren zij kinderloos gebleven. Eén van hen beiden was dus onvruchtbaar. Nu is het zo, dat wij vaak niet verder komen dan alles, ook de geestelijke dingen, te bekijken vanuit menselijk standpunt. Iets lijkt ons onmogelijk, en dan gaan we zelf maar een oplossing bedenken. Maar als God iets belooft dat ons onmogelijk lijkt, gaat het juist om geloof. Geloof in de zin van vertrouwen dat als God iets zegt, Hij heus wel weet wat Hij doet. Dan wordt het een zeker weten dat echt zal gebeuren wat Hij zegt. Dit vraagt vaak geduld van ons. Dus geen twijfels of God het zal doen, maar afwachten hoe en wanneer. Intussen mogen wij God erom bidden dat Hij zal doen wat Hij heeft beloofd – hoe en wanneer dan ook.

Een plan met grote gevolgen

Abraham had dat geduld wel. God had hem verschillende keren beloften gedaan, en hij geloofde steeds wat God zei. Natuurlijk had hij zijn vragen. En als hij die aan God stelde, was hij tevreden met Zijn antwoord; maar God stelt Zijn kinderen altijd op de proef. Niet om ons te plagen, of om het ons moeilijk te maken; wel om betere mensen te worden, die steeds meer in Hem gaan geloven. Hij wil ons laten zien hoe ver wij zijn in ons geloof, wat de zwakke punten daarin zijn, en waar dus nog wat aan gedaan moet worden. Dat is Gods manier om ons steeds betere mensen te laten worden, die elke dag meer op Hem gaan lijken; want Hij wilde immers mensen maken die op Hem leken. Ook Abraham stelde Hij op de proef. Zijn vrouw Sara vertelde hem op een dag dat zij een oplossing had bedacht voor hun kinderloosheid: "'Luister', zei Sarai tegen Abram, 'de HEER houdt mijn moe-

derschoot gesloten. Je moest maar met mijn slavin slapen, misschien kan ik door haar nakomelingen krijgen'." We weten niet of Abraham hier een tijdje over heeft moeten nadenken. Het klonk wel goed, en Sara bedoelde het vast ook goed. Ze geloofde in ieder geval dat zij en haar man een zoon zouden hebben. God had dat beloofd. Maar zij was kennelijk zelf onvruchtbaar. Haar oplossing daarvoor was eenvoudig: haar slavin was haar eigendom, en een kind dat die slavin op de wereld bracht, zou van Sara zijn. Maar merkte Abraham het addertje onder het gras niet? Sara erkende dat God haar onvruchtbaar hield. Is dan niet de eerste vraag waarom God dat deed; wat Zijn bedoeling daarmee was? Mensen in die tijd konden dat niet 'verhelpen'. Dat kon alleen God. Dat moest zij geloven; daarop moest zij vertrouwen. Wie het 'lot' in eigen hand neemt, geeft daarmee aan God niet nodig te hebben, of Hem voor de zekerheid wel even een handje zal helpen. De omweg van een zoon uit Sara's slavin was een menselijke oplossing, en kon daarom niet de manier waarop God Zijn belofte zou vervullen. Nu is een idee nog geen zonde. Het is wat je ermee doet. Waar het fout begon te gaan, was dat Abraham God niet vroeg of dit wel een goed plan was. Vervolgens ging het echt fout toen Abraham het plan van Sara uitvoerde. We lezen: "Abram stemde met haar voorstel in en Sarai gaf hem haar Egyptische slavin Hagar tot vrouw ... Hij sliep met Hagar en zij werd zwanger." Als we hier goed over nadenken, zien we dat dit lijkt op wat Eva deed met Adam in de tuin van Eden. Zij liet zich verleiden door de gedachte die de slang haar gaf. Daarna gaf zij haar man van de vrucht die God hen had verboden te eten, en Adam nam die zonder te vragen uit haar hand. Het is de verleiding waar wij mensen, vaak door mooi klinkende woorden, aan toegeven. We denken er echter niet of weinig over na of de redenering wel klopt, en vragen ons nog minder vaak af wat God ervan zal vinden. En dat terwijl wij nog wel kunnen leren van de voorbeelden van al die mensen die we in de Bijbel tegenkomen, vooral dat van de Heer Jezus.

De gevolgen van de zonde

Zoals Adam en Eva meteen de gevolgen van hun zonde merkten, zo was het ook bij Abraham en Sara. Er kwam ruzie tussen de beide vrouwen. Hagar voelde zich ineens meer dan Sara: "Toen Hagar merkte dat ze zwanger was, verloor ze elk respect voor haar meesteres." Sara was dus onvruchtbaar en nu zou zij, dacht zij, een belangrijkere plaats innemen dan haar meesteres. Kennelijk zei Abraham weinig van het geruzie. Want op een dag zei Sara tegen hem: "'Voor het onrecht dat mij wordt aangedaan ben jij verantwoordelijk! Ik heb je mijn slavin ter beschikking gesteld, en nu ze weet dat ze zwanger is, toont ze geen enkel respect meer voor mij. Laat de HEER maar beoordelen wie er in zijn recht staat: ik of jij!'" Abraham had geen zin zich te mengen in hun geruzie en zei: "Het is jouw slavin, doe met haar wat je goeddunkt." Sara deed toen iets dat typisch iets voor iemand

die op wraak uit is, en alle redelijkheid mist: ze maakte Hagar "het leven zo zwaar dat ze vluchtte". Was het pesten, of moest Hagar zulk zwaar werk doen dat ze dreigde haar kind te verliezen? Was dat waar Sara op uit was? In ieder geval stemde God niet in met wat er gebeurde. Abraham en Sara hadden samen hiervoor gekozen, en Hagar was nu de tweede vrouw van Abraham. God had haar schoot wel geopend voor een kind. Een engel zei haar dat zij terug moest gaan naar Sara, om haar gehoorzaam te dienen. Ook kreeg zij een belofte die lijkt op die Abraham kreeg: "Ik zal je heel veel nakomelingen geven, zo veel dat ze niet te tellen zijn". Dus de belofte van nakomelingen aan Abraham gold, omdat Hagar nu zijn vrouw was en het kind dat zij droeg van hem, ook voor al hun nakomelingen. God gaf ook hem een naam: "je zult een zoon ter wereld brengen. Die moet je Ismaël noemen, want de HEER heeft gehoord hoe zwaar je het te verduren hebt gehad." Ismaël werd op deze wijze door God erkend als zoon van Abraham.

Ook voorzegde de engel het tweede gevolg van Abrahams zonde: "Een wilde ezel van een mens zal hij (Ismaël) zijn: hij schopt iedereen, iedereen schopt hem. Met al zijn verwanten zal hij in onmin leven." Of dit voor Ismaël zelf gold weten we niet. Het blijkt niet uit wat er later over hem en Isaäk wordt verteld, zoals we zo nog zullen zien. Maar zijn nakomelingen zouden een weerbarstig volk zijn, en er zouden voortdurend conflicten zijn tussen hen en de nakomelingen van Abraham uit Sara. Hier ligt de oorzaak van de voortdurende onverdraagzaamheid en jaloerse haat tussen het volk Israël en andere volken in het Midden-Oosten.

Wat we in Genesis lezen over Ismaël, laat echter zien dat hij geen 'ondergeschoven kindje' was. Hij telde volledig mee, ook voor God. God zegende hem, en hij kreeg ook het teken van het verbond van God met Abraham: de besnijdenis. Dus Israël heeft niet het recht Ismaël niet te erkennen als broedervolk uit hun gezamenlijke stamvader Abraham, als God dat wel doet. En Ismaël heeft het recht niet de nakomelingen van Isaäk en Jakob te haten, uit jaloezheid om de eerstgeboortezegen die God hen gaf – dat was de houding van broedermoordenaar Kaïn tegenover Abel.

Na de geboorte van Isaäk zien we het derde gevolg van Abrahams zonde. Op de dag dat de borstvoeding van Isaäk werd beëindigd, gaf Abraham een groot feest. Hagar minachtte haar meesteres nog steeds, en lachte spottend om wat zij zag. Misschien omdat zij het lachwekkend vond zo'n oude vrouw met een baby te zien; misschien omdat zij al die ophef om dat kind, dat volgens haar de erfgenaam van Abraham niet zou zijn, belachelijk vond. Hoe het ook zij, Sara was er zeer door gekwetst, en zei tegen Abraham: "Jaag die slavin en haar zoon weg, want ik wil niet dat mijn zoon Isaäk later de erfenis moet delen met de zoon van die slavin". Zij bedoelde hun bezittingen, niet de beloften van God; want die kun je niet onder elkaar verdelen. Daarom beviel dit Abraham helemaal niet, en wilde hij er

niet aan meewerken. Hij wist waarschijnlijk best dat ze niet altijd allemaal bij elkaar konden blijven, en dat dit een keer moest gebeuren. Maar hij had Ismaël lief, niet minder dan Isaäk. De jongen was al 14 geworden, en de band tussen vader en zoon zal groot en sterk zijn geweest. Maar 's nachts sprak God in een droom tot hem: "Je hoeft je niet bezwaard te voelen vanwege de jongen of de slavin. Alles wat Sara je vraagt moet je doen, want alleen de nakomelingen van Isaäk zullen gelden als jouw nageslacht." Dit ging duidelijk over degenen op wie de beloften zouden overgaan, niet over zijn aardse bezittingen. Voor de derde keer echter beloofde God dat Hij Ismaël zou zegenen, waarmee duidelijk werd dat vast staat wat God zei: "Maar ook uit de zoon van je slavin zal ik een volk doen voortkomen, omdat ook hij een kind van je is".

God beschermde Ismaël

Abraham deed wat God vroeg en zond Hagar met Ismaël weg, met voldoende voedsel en water voor onderweg. Hagar zal verongelikt zijn geweest, en ging zonder doel op pad. Waarschijnlijk foeterend en nijdig tegen steentjes aanschopend. En dan geef je het snel op. Het voedsel en het water raakten op, en ze dacht dat ze beiden zouden sterven in de hitte van de woestijn. Maar een engel sprak: "Wat is er, Hagar? Wees niet bezorgd: God heeft je jongen, die daar ligt te kermen, gehoord. Sta op, help de jongen overeind en ondersteun hem". Ook zij moest leren te vertrouwen op de God van Abraham, die had beloofd dat Hij Ismaël zou zegenen en tot een groot volk maken.

En een dode kan geen kinderen voortbrengen... Daarom herhaalde God nog een keer Zijn belofte: "Ik zal een groot volk uit hem doen voortkomen". En om Hagar daarvan te verzekeren "opende God haar ogen en zag ze een waterput. Ze liep ernaartoe, vulde de waterzak en gaf de jongen te drinken". Ook daarna zorgde God voor hem: "God beschermde de jongen, zodat hij voorspoedig opgroeide". Het laatste dat we van hem lezen, is dat hij in de woestijn leefde van de jacht, en trouwde met een Egyptische vrouw. Hij kreeg inderdaad 12 zonen en werd 137 jaar oud.

Isaäk en Ismaël begraven samen hun vader

Toch was het contact tussen Abraham en zijn stam en Ismaël niet verbroken. Ze wisten waar hij leefde, want toen zijn vader Abraham overleed, stuurde Isaäk een bericht naar Ismaël. De mannen waren toen al ongeveer 60 en 75 jaar oud. Samen begroeven zij hun vader. Er was toen dus geen sprake van vijandschap tussen zijn beide zonen. Die kwam pas later tussen hun nakomelingen. Hun houding was en is dus helaas anders dan die van hun voorvaders.

J.K.D.